

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариян Стоядинов
Православен богословски факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
относно дисертационен труд за присъждане на научна и образователна
степен „доктор“ на Георги Иванов Боев,

Богословски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема на предложения труд:

Христорологичният химн в Посланието на св. апостол Павел до филипяните 2:5-11

Разглежданата дисертация има за свой обект един от най-коментираните пасажии в посланието на св. апостол Павел до филипяни. В христорологията на апостола изобщо тези няколко стиха имат специфично място.

В становището си ще се спра първо на формалните параметри, а след това и на съдържателната страна на изследването.

I.

Обемът на дисертацията е 179 страници със следната структура: *Предговор, Увод, изложение в три Глави, Заключение, Библиография и Приложение.*

Заглавие.

Заглавието на темата не указва изрично, нито дори загатва, предмета на изследването. В случая под предмет разбирам начинът, по който авторът „определява“ обекта на изследването. Визираният „христорологичен химн“ може да бъде предмет на различни изследвания – както на библеистично, така и на догматическо или на омилетическо и пр. Евентуално подзаглавие би дефинирало проблемната изследователска зона.

Структура, език, цитиране.

Работата е добре структурирана. Предговорът, където е удачно да се изложи личната мотивация на автора, заслужава поне още една страница обем. Изложението е обособено в три глави, като първа и втора по своеобразен начин водят към основаната, трета глава. Последната е с обем (стр. 83-144), колкото предходните две взети заедно (стр. 26-81).

Езикът на изследването е на много добро ниво. Цитирането под линия е съобразено със стандарта за научна работа. Библейските цитати са от различни преводи, без това да е указано под линия. Като пример ще посоча текста от Филип. 2:10-11 на с. 18, който е според Синодалния превод и Деян. 16:9,10, на с. 47, който очевидно е от друга, неуказана, българска версия на библейския текст. Печатните, съотв. правописните, грешки са несъществени и могат да бъдат отстранени при коректорски прочит (на с. 2, в Увода, е добре да се уточни за стихове 5-11 ли става дума или за 6-11).

II.

В Увода (стр. 2-25) присъства всичко най-важно, което е прието да има място там: актуалност на темата (стр. 2-3), цели и задачи на изследването (стр. 3-4), предмет и обект на изследването (стр. 4), основна хипотеза (стр. 4-5), методи на изследването (стр. 5-8) и кратки бележки върху „историята на изследването” (с. 8-25). В последната част от увода имам само една забележки: Светоотеческите цитати са черпени от вторични източници (откроява се Edwards, бел. 11-12, 15-26, 30-31, 41-45), което не е добър похват за критична работа с текст по принцип. Със сигурност докторантът е имал достъп, най-малкото в библиотеката на БФ, както до PG, така и до PL, а и до по-нови критични издания на патристичните извори. Още повече, че поне един от посочените източници е компрометиран от научна гледна точка (визирам *Григорий Палама. Слова. Встъп. студия М. Бъчваров и Н. Кочев. Прев. от старобългарски Н. Кочев. София, Наука и изкуство, 1987* в бел. 56 и 57). Освен това, когато се заяви, че една тема е провокирала *многообразие от изследвания* (с. 2) е добре под линия да се посочат поне най-представителните съвременни такива, за да не остава твърдението съвсем лишено от аргументация.

Както стана дума по-горе трета глава се явява централна в дисертацията. Тя не само по обем, но и съдържателно „изчерпва” темата. Докторантът е избрал да подходи към екзегетическия анализ на христологичният химн в посланието на св. апостол Павел до филипяните 2:5-11 посредством две по-общи въвеждащи глави и теми.

Първата е посветена на исагогическите сведения за посланието изобщо (с. 26-52). Заслужава адмирации критичния прочит на съвременните интерпретации за *интегритета на посланието*, както и на въпросите за *годината* и *мястото* на написване, *целта* и основните *теми*. В тази част от изследването отново ще отбележа пропуск в ползването на патристичните свидетелства, в случая – коментираното Послание до филипяни на св. Поликарп Смирненски (на стр. 43), което не е описано библиографски, а би трябвало.

Втората глава в изследването *Христологични химни в Новия Завет* (с. 53-81) въвежда към трета глава от различен ъгъл. Всъщност тази глава (и според мен по-удачно) би могла да бъде първа, доколкото предполага движение от по-широка перспектива (Новия Завет) през по-тясната (Посланието) към конкретните стихове в посланието. От друга страна христологичните химни не просто в Новия Завет, а дори и само у апостол Павел биха могли да бъдат обект на отделно дисертационно изследване. В случая докторантът съумява да избегне разгръщането на огромния изследователски потенциал, който темата за христологията в Новия Завет носи. Последното би отклонило фокуса на изследователския му интерес в посока трудна за обгръщане в рамките само на една глава. В резултат обаче една голяма и безспорно интересна тема е „сгъната” в обем от 26 страници.

Последната част, както вече стана дума по-горе, има централно значение в дисертацията чрез нея докторантът напълно постига първата част от целта, която си поставя, а именно: „да се достигне максимално близо до първоначалния замисъл, вложен в христологичния химн от първоначалния му автор”. Втората част: „да се предложат начини, по които той да бъде отнесен към живота на християните от нашето време в тяхното ежедневно практикуване на вярата”, според мен излиза извън предмета на това екзегетическо изследване и може да се отнесе към друг жанр като омилетиката или християнската етика, примерно. В екзегетическия анализ

докторантът първо стъпва върху анализа, извършен в предходните глави, а заедно с това критично коментира хипотезите – лансирани от (предимно) съвременни изследователи – относно предмета на неговото изследване, започвайки от темата за идейния фон и достигайки до функцията на христологичния химн. Това, което липсва, поне според мен, е паралелът с патристическата екзегеза, или поне с онези автори, които са хронологически най-близо до коментирания идеен фон. Няколкото „кратки бележки“ в увода само маркират, но не изчерпват хронологичните пластове. Последното е не толкова критика, колкото визия за може би друга структура на изследването, в която последната част от увода би имала не толкова описателна, колкото критична функция. В същото време една историография на академичните изследвания, в която да бъде разгърнато последното изречение (или поне азбац) от Увода би била напълно уместна.

Оставам с надеждата, че коментарът ми – в рамките на регламентирания (от три до четири страници) обем – ще помогне на докторанта при евентуалното публикуване на текста.

Въз основа на изложеното до тук имам всички основания да дам положителна оценка за докторската дисертация на Георги Иванов Боев и декларирам, че ще гласувам с „ДА“ за присъждането му на ОНС „доктор“ по научната специалност „Теология“.

Велико Търново

10.08.2018 г.

Доц. д-р Мариян Стоядинов

.....